

III.

Az Alkotmánybíróság teljes ülésének
a Magyar Közlönyben közzétett végzései

3/1996. (II. 23.) AB végzés

Az Alkotmánybíróság országos népszavazás kezdeményezésének elutasítása miatt benyújtott alkotmányossági panasz és más kérelmek tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság az országos népszavazás kezdeményezésének elutasításáról szóló 120/1995. (XII. 22.) OGY határozattal szemben benyújtott alkotmányossági panaszt és az indítványban foglalt egyéb kérelmeket visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a végzését a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

Az indítványozó beadványa — a benne foglalt jogszabályi hivatkozások és szakkifejezések szerint — egyrészt utólagos normakontrollra, másrészt alkotmányjogi panasz, mulasztásos törvénysértéssel előidézett alkotmányellenesség, valamint alkotmányossági panasz elbírálására vonatkozó indítványt, végül pedig kötelezésre irányuló kérelmet tartalmaz. Az indítványozó ugyanis az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 21. § (2) bekezdésére hivatkozással alkotmányellenesség utólagos vizsgálatát, valamint alkotmányossági panasz keretében annak megállapítását kezdeményezte, hogy a 120/1995. (XII. 22.) OGY határozat (a továbbiakban: OGYh.) törvénysértő módon utasította el a Magyarország NATO-tagsága tárgyában kezdeményezett országos népszavazás kitűzését.

Az indítványozó Munkáspárt — az Alkotmány 3. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazásra hivatkozva (e rendelkezés szerint a pártok közreműködnek a népakarat kialakításában és kinyilvánításában) — 1995. augusztus 20. és október 20. között aláírásgyűjtést szervezett országos népszavazás elrendelésének kezdeményezésére Magyarország NATO-hoz való csatlakozásáról. Az indítványból kitűnően az országos népszavazás elrendelését 13.855 aláírásgyűjtő íven 181.160 állampolgár támogatta. A Központi Nyilvántartó és Választási Hivatal az Országos Választási Bizottság részére átadott jelentésében megállapította, hogy az aláírásokból legalább 142.540, legfeljebb 146.298 aláírás minden vizsgálati szempontból hiteles.

Az indítványozó szerint az OGYh. azért törvénysértő, mivel Magyarországnak a NATO-hoz való csatlakozása tárgyában a Parlamentnek — a több mint százezer

érvényes aláírás figyelembevételével — ügydöntő népszavazást kellett volna elrendelnie.

Az OGYh. — az indítványi hivatkozások szerint — ellentétes az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdésével, valamint a népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1989. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) rendelkezéseivel. Az indítványozó különösen a következőkre utalt: „a szövetségi rendszerhez való csatlakozás kérdése nem szerepel az Nsztv.-ben meghatározott, úgynevezett tiltott tárgykörök között, e törvény 5. § (1) bekezdés *b*) pontja pedig kifejezetten kimondja, hogy népszavazás rendelhető el az Országgyűlés hatáskörébe tartozó döntések, így különösen: a törvényhozás elhatározása, törvény elveinek meghatározása, nem törvényi formát igénylő, de országos jelentőségű kérdések eldöntése tárgyában”.

Az indítványozó — az Abtv. 1. § *d*) pontjára tekintettel, az Alkotmányban biztosított, a népszuverenitás közvetlen gyakorlásához való jog megsértése miatt — alkotmányjogi panaszt is benyújtott, amelyben kifogásolta az OGYh.-nak azt a megállapítását, amely szerint a kezdeményezésben jelzett tárgykörben „döntéshozatal céljából népszavazás nem rendelhető el”, a véleménynyilvánító népszavazás kírása pedig „nem időszerű, mert ebben a kérdésben a Magyar Köztársaság jelenleg nincsen döntési helyzetben”. Az indítványban foglalt indokolás szerint: „a népszavazásra irányuló kezdeményezés megfelel a törvényi előírásoknak” és „nem arra irányult, hogy a magyar parlament ratifikálja a NATO-hoz való csatlakozás tárgyában kötött nemzetközi szerződést, illetve, hogy alkosson törvényt a NATO-hoz való csatlakozásról. Az ilyen tartalmú döntés valóban „idő előttinek” lenne minősíthető. A kezdeményezés „olyan ügydöntő népszavazásra irányult, amely a NATO-tagság tényéről kívánta a parlamenti döntést, illetve annak tartalmát meghatározni”.

Az indítvány arra irányuló kérelmet is tartalmazott, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az Országgyűlés törvényellenes mulasztásának tényét, mivel nem rendelte el a jelzett tárgykörben kezdeményezett népszavazást.

Az indítványozó kérte azt is, hogy az Alkotmánybíróság kötelezze az Országgyűlést az országos népszavazás elrendelésére.

II.

1. Az Abtv. 21. § (2) bekezdése — az e törvény 1. § *b*) pontjára utalva — az eljárás közös szabályai körében — úgy rendelkezik, hogy a jogszabály, valamint az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló eljárást bárki indítványozhatja.

A támadott OGYh. a következőket írja elő.

„Az Országgyűlés megállapítja, hogy a Munkáspárt elnöke által 1995. október 25-én az Országgyűlés alelnökének átadott „Akarja-e Ön, hogy Magyaror-

szág a NATO tagja legyen?” kérdésben a népszavazásról és a népi kezdeményezésről szóló 1989. évi XVII. törvény 4. §-ának (2) bekezdésében foglalt döntéshozatal céljából népszavazás nem rendelhető el. Megállapítja azt is, hogy a fenti törvény 4. §-ának (3) bekezdésében szabályozott véleménynyilvánító népszavazás kiírása nem időszerű, mert ebben a kérdésben a Magyar Köztársaság jelenleg nincsen döntési helyzetben. Ezért a népszavazás kiírására irányuló kezdeményezést elutasítja.

Az Országgyűlés ugyanakkor kötelezettségének tekinti, hogy a döntéshez szükséges pontos feltételek megismerését követően a Magyar Köztársaság NATO-hoz való csatlakozásának kérdésében népszavazást rendeljen el.”

Az állami szervek jogalkotó hatáskörét alapvetően az Alkotmány és a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) szabályozza. Az 52/1993. (X. 7.) AB végzés már rámutatott arra, hogy „a Jat. határozza meg azt is, hogy az állami szervek aktusai közül melyek minősülnek jogszabálynak és melyek azok, amelyek az állami irányítás egyéb jogi eszközei közé tartoznak. Önmagában véve azonban az, hogy valamely aktust olyan elnevezés alatt bocsátanak ki, amelyet a Jat. a jogszabályok vagy az állami irányítás egyéb jogi eszközei megjelölésére használ, még nem szükségképpen alapozza meg az adott aktus felülvizsgálatára nézve az Alkotmánybíróság hatáskörét. A hatáskör vizsgálatánál nem az aktus elnevezése, hanem a benne foglalt rendelkezések jogi jellege az irányadó.” (ABH 1993. 407, 408.)

A Jat. 46. § (1) bekezdésének megfelelően az Országgyűlés határozatban szabályozza az általa irányított szervek feladatait, a saját működését és megállapítja a feladatkörébe tartozó terveket. E § (2) bekezdése szerint az előbbi rendelkezés nem érinti az Országgyűlés egyedi határozat meghozatalára vonatkozó jogát. Az említett törvényi előírásoknak megfelelően tehát nem minden országgyűlési határozat tartozik az állami irányítás egyéb jogi eszközei közé. Az előbbieken idézett 52/1993. (X. 7.) AB végzés szerint „a Jat. 46. § (2) bekezdése kifejezetten kizárja az állami irányítás egyéb jogi eszközei köréből a Parlament egyedi határozatait”. (ABH 1993. 408.)

Az eljárás alá vont OGYh. — országos népszavazás elrendelésére irányuló kezdeményezést elutasító — konkrét döntést tartalmaz, tehát nem minősül sem jogszabálynak, sem pedig az állami irányítás egyéb jogi eszközének. Ezért annak az Abtv. 1. § *b)* pontja és 21. § (2) bekezdése alapján, tehát utólagos normakontroll keretében végzendő alkotmányossági vizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.

2. Az indítványozó az Abtv. 1. § *d)* pontjában megállapított eljárás lefolytatását is kérte. E rendelkezés szerint az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik „az Alkotmányban biztosított jogok megsértése miatt benyújtott alkotmányjogi panasz elbírálása”. Az alkotmányjogi panaszra vonatkozó részletes szabályozás körében az Abtv. 48. § (1) bekezdése a következőket állapítja meg.

„Az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.”

E § (3) bekezdése azt írja elő, hogy az alkotmányjogi panasz vizsgálatára irányuló eljárásra az Abtv. 40–43. §-aiban foglaltak az irányadók. E rendelkezések együttes értelmezéséből az következik — erre legutóbb a 753/B/1995. AB végzés is utalt, hogy „alkotmányjogi panasz előterjesztésének nem csak jogszabály, hanem az állami irányítás egyéb jogi eszköze tekintetében is helye van”. (ABK 1995. november 444.)

A fentiek figyelembevételével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 1. § d) pontjában és 48. §-ában szabályozott alkotmányjogi panaszként azért nem bírálható el, mert egyrészt az OGYh. sem jogszabálynak, sem az állami irányítás egyéb jogi eszközének nem tekinthető, másrészt azért sem, mert az indítvány nem jelölt meg olyan alkotmányellenes jogszabályt, vagy állami irányítási normatív eszközt, amelynek alkalmazása folytán következett volna be az indítványozó jogsérelme.

3. Az indítványozó az Országgyűlés törvénysértő mulasztásának megállapítását is kezdeményezte. Az Abtv. 49. § (1) bekezdése szerint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapításának akkor van helye, ha a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotási feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő.

E határozat eddigi indokolásából is következik, de az Alkotmánybíróság kifejezetten is megállapítja, hogy az Országgyűlés országos népszavazás elrendelésének kezdeményezését elutasító, vizsgált határozatának meghozatala nem minősül jogalkotásnak.

Az Abtv., az Nsztv. és más törvény sem teszi lehetővé, hogy az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló törvénysértést és ennek alapján alkotmányellenességet állapítson meg országos népszavazás elrendelésére irányuló kezdeményezés elutasítása miatt.

4. Az indítványozó az OGYh.-t alkotmányossági panasszal is támadta. Az Nsztv. 32. § (1) bekezdése szerint: „A népszavazás elrendelésének és a népi kezdeményezés érdemi tárgyalásának az eredménytelen hitelesítésen alapuló elutasítása, valamint a népszavazás lebonyolítására és a szavazás eredményének megállapítására vonatkozó törvényes előírások megsértése miatt az Alkotmánybírósághoz lehet alkotmányossági panaszt benyújtani.”

Az idézett rendelkezés alapján országos népszavazás elrendelésének elutasítása miatt kizárólag abban az esetben van helye alkotmányossági panasz benyújtásának, ha az elutasítás eredménytelen hitelesítésen alapul. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányossági panasz országos népszavazás el-

rendelésének nem „az eredménytelen hitelesítésen alapuló elutasítása” ellen irányult.

Az Alkotmány, az Nsztv. és más törvény sem teszi lehetővé alkotmányossági panasz előterjesztését az eredményesen hitelesített, a törvényi feltételeknek megfelelő népszavazási kezdeményezés országgyűlési elutasítása miatt és az Alkotmánybíróságnak sincs hatásköre az ilyen tartalmú beadvány elbírálására.

5. Az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítvány arra irányuló kérelmet is tartalmazott, hogy az Alkotmánybíróság — a jelzett tárgykörben — kötelezze az Országgyűlést népszavazás elrendelésére. A vizsgált ügyben azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy az Országgyűlést országos népszavazás elrendelésére kötelezze.

Mindezek figyelembevételével az Alkotmánybíróság — hatáskörének hiányában — az indítványban foglalt alkotmányossági panaszt és egyéb kérelmeket visszautasította.

Az Alkotmánybíróság e végzése közzétételét annak közérdekűségére tekintettel rendelte el.

Budapest, 1996. február 20.

*Dr. Sólyom László s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke*

*Dr. Ádám Antal s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kilényi Géza s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lábady Tamás s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schmidt Péter s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Sólyom László s. k.,
az aláírásában akadályozott
Dr. Szabó András
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Tersztyánszky Ödön s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Vörös Imre s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Zlinszky János s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: 13/D/1996.

Közzétéve a Magyar Közlöny 1996. évi 14. számában.

23/1996. (VI. 25.) AB végzés

Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény egyes rendelkezéseinek vizsgálatára irányuló indítvány alapján hozott határozatának kijavítása tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság az 1080/B/1994/11. számú, a Magyar Közlöny 1995. évi 112. számában 81/1995. (XII. 21.) AB szám alatt megjelent határozata rendelkező részének második bekezdését és indokolása II. 2. pontjának második bekezdését kijavítja.

A kijavított szöveg helyesen a következő:

„Az 1975. évi II. törvény 103/A. § (15) bekezdése és 119/A. § (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítvány tárgyában az Alkotmánybíróság eljárását megszünteti.”

„Mivel a T. 103/A. § (15) bekezdése és 119/A. § (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványok tárgyában az Alkotmánybíróság külön eljárásban már határozatot hozott, az indítványt újólag érdemben nem kellett megvizsgálnia. Ezért az eljárást megszüntette.”

Az Alkotmánybíróság e végzését a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

A határozat rendelkező részébe és indokolásába nyilvánvaló elírási hibából az érintett jogszabályi rendelkezés megjelölése téves szöveggel (119/A. § helyett

119. §) került, ezért az Alkotmánybíróság a határozat kijavítását a helyes szöveg feltüntetésével rendelte el.

Budapest, 1996. június 17.

Dr. Sólyom László s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Ádám Antal s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kilényi Géza s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lábady Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schmidt Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky Ödön s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Zlinszky János s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1080/B/1994.

Közzétéve a Magyar Közlöny 1996. évi 51. számában.

25/1996. (VII. 3.) AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 578/G. § alkotmányellenessége vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában a 14/1995. (III. 13.) AB határozat 2. pontjában felfüggesztett eljárást megszünteti.

Az Alkotmánybíróság ezt a végzését a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

Az Alkotmánybíróság a 14/1995. (III. 13.) AB határozatában (a továbbiakban: ABh.) megállapította: ellentétes az Alkotmánnyal, hogy azok a jogszabályi rendelkezések, amelyek az érzelmi, szexuális és gazdasági közösségben házasságon kívül együtt élő, és kapcsolatukat nyilvánosan vállaló személyekre nézve jogokat és kötelelességeket állapítanak meg, csakis a Polgári Törvénykönyv fogalom meghatározása szerinti élettársi viszonyhoz fűznek jogkövetkezményeket. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) akkor hatályos 578/G. §-a szerint „az élettársak — házasságkötés nélkül, közös háztartásban érzelmi és gazdasági közösségben együttélő nő és férfi”.

Az Alkotmánybíróság határozatában megállapította, hogy két személy tartós életközössége megvalósíthat olyan értékeket, hogy az érintettek személyi méltóságának egyenlő figyelembevételére alapján az együttélő személyek nemétől függetlenül igényt tarthat jogi elismerésre. Megvizsgálta továbbá a hatályos jogszabályokat, amelyek az élettársakra nézve jogokat és kötelelességeket állapítanak meg, és úgy találta, hogy ezekben az életviszonyokban általában nincs jelentősége annak, hogy az élettársi viszony különböző nemű személyek között áll-e fenn. Az Alkotmánybíróság ezen indokok alapján megállapította, hogy azon esetek kivételével, amikor a hozzátartozók és élettársak nemének jelentősége lehet, az élettársat és a hozzátartozók tágabb körét felölelő szabályozásban önkényes, s ezért az emberi méltóság sérelme miatt az Alkotmány 70/A. §-ába ütköző megkülönböztetés az, ha a közös háztartásban érzelmi és gazdasági közösségben együttélő személyek közül az azonos neműekre a jogszabály nem vonatkozik.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy a törvényhozónak többféle lehetőség van arra, hogy egyenlő jogállást biztosítson a határozat szerinti élet-

társi viszonynak megfelelő kapcsolatban együttélő minden személy számára azokban a jogviszonyokban, ahol a párkapcsolatban együttélők neme szerinti megkülönböztetésnek nincs alkotmányos indoka. Ezért az élettársak fogalmának a Ptk. 578/G. § (1) bekezdésében szereplő meghatározása alkotmányosságáról és megsemmisítéséről nem döntött, hanem e tekintetben az eljárást 1996. március 1-ig felfüggesztette, az Országgyűlésre bízva az alkotmányos szabályozás megalkotását.

Az Alkotmánybíróság jelen eljárása során megállapította, hogy a Kormány 1996. februárjában az Országgyűlés elé terjesztette a Ptk. módosítására vonatkozó törvénytervezetet, és azt az Országgyűlés 1996. május 21-i ülésnapján elfogadta (1996. évi XLII. törvény).

Megvizsgálva a törvényi szabályozást az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az új szabályozással — melynek következtében a Ptk. a záró rendelkezések között tartalmazza az élettársi kapcsolat fogalmának az ABh.-nak megfelelő meghatározását (685/A. §) — a törvényhozó eleget tett a ABh.-ban előírt követelményeknek, ezért az ABh. 2. pontjával felfüggesztett eljárást megszüntette.

Budapest, 1996. június 18.

*Dr. Sólyom László s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Ádám Antal s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kilényi Géza s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lábady Tamás s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schmidt Péter s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Tersztyánszky Ödön s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Zlinszky János s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: 232/B/1995.

Közzétéve a Magyar Közlöny 1996. évi 53. számában.

55/1996. (XI. 30.) AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló eljárása során meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény 24. § (4) bekezdése megsemmisítése időpontjáról való határozathozatal tárgyában a 13/1996. (IV. 12.) AB határozatában felfüggesztett eljárást megszünteti.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

1. Az Alkotmánybíróság a 15/1993. (III. 12.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.) I. pontjában megállapította, hogy a tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Kpt.) 24. §-a alkotmányellenes (ABH 1993, 112.). Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támogatás a szövetkezetek tulajdonjogát többszörösen sérti: egyrészt azzal, hogy kötelező számukra a vételi jog alapján a támogatás jogosultja részére földet eladni; másrészt azzal, hogy a földet a kárpótlási árverések sajátos körülményei között kialakult áron kell eladniuk, s végül azzal is, hogy a támogatási utalványt csak kárpótlási jegyre válthatják át. A Kpt. 24. §-a mindezek alapján ellentétes az Alkotmány 13. §-ával.

Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a törvényhozónak számos lehetősége van az alkotmányellenesség olyan megszüntetésére, amely a kárpótlás és az állami támogatás menetébe jobban illeszkedik, mintha a Kpt. 24. §-át visszaható, vagy azonnali hatállyal megsemmisítette volna. Az Alkotmánybíróság ezért a megsemmisítés időpontjának megállapítása tekintetében a határozathozatal felfüggesztésével kellő időt biztosított arra, hogy a törvényhozó megalkossa az alkotmányellenességet megszüntető jogszabályt vagy jogszabályokat (ABH 1993, 133.).

A kárpótlás iránti kérelmek benyújtásának határidejéről és a Kpt. módosításáról rendelkező 1994. évi II. törvény 1. § (3) bekezdése úgy rendelkezett, hogy az újonnan benyújtott kárpótlási igényekre a Kpt. 24. §-a szerinti utalvány már nem igényelhető.

A Kpt. újabb módosításáról szóló 1994. évi XXXII. törvény 2. §-a pedig új 14/B. §-sal egészítette ki a társasági adóról szóló, módosított 1991. évi LXXXVI. törvényt (a továbbiakban Tat.). Eszerint a szövetkezetet a Kpt. 24. § szerinti utalvány ellenében az árverésen eladott szövetkezeti földterület után aranykoronánként az árverésen kialakult tényleges árnak megfelelő összegű, de legalább aranykoronánkénti ezer forint adókedvezmény illeti meg az utalványnak, illetve az utalványért kapott kárpótlási jegynek a szövetkezet székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) kárrendezési hivatal számára történő térítés nélküli átadása és az erről szóló igazolás alapján. Az adókedvezmény az 1994. adóévi fizetendő adóból, illetve ha az a kedvezményre nem nyújt fedezetet a következő öt év társasági adójából tartható vissza. Ha nem állapítható meg az utalvány ellenében eladott szövetkezeti földek aranykorona értéke, akkor a Kpt. szerinti földárveréseken eladott szövetkezeti földek aranykorona értékéből arányosítással kell megállapítani a kedvezmény alapjául szolgáló értéket.

Az Alkotmánybíróság az 53/1994. (XI. 4.) AB végzésében (a továbbiakban: Abv.) megállapította, hogy az Országgyűlés e rendelkezésekkel az alkotmányellenességet orvosolta, így a Kpt. 24. §-ának megsemmisítése tárgytalanná vált (az Abv. hibásan a Tat. 14/A. §-át említi a 14/B. § helyett). Ezért az Alkotmánybíróság a megsemmisítés időpontjáról való határozathozatal tárgyában az Abh1. I. pontjával felfüggesztett eljárást megszüntette (ABH 1994, 380.).

A Tat. módosításáról szóló 1994. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tatm.) 13. § (5) bekezdés *b*) pontja hatályon kívül helyezte a Tat. 14/B. §-át azzal, hogy rendelkezéseit alkalmazni lehet, ha a szövetkezet az utalványt a kárrendezési hivatalnak az e törvény hatálybalépésének napja (1995. január 1.) előtt térítés nélkül átadta.

2. Az Alkotmánybíróság a 13/1996. (IV. 12.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh2.) megállapította, hogy az Országgyűlés a Tat. 14/B. §-a hatályon kívül helyezésével megszüntette azt a jogintézményt — a szövetkezetekre vonatkozó adókedvezményt —, amelyet az Alkotmánybíróság az Abv.-ben az alkotmányellenesség orvoslásaként értékelt, s ezzel 1995. január 1-jétől kezdődően alkotmányellenes helyzetet idézett elő (ABK. 1996. április, 115.).

Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben ezért ismételten megállapította a Kpt. 24. § (4) bekezdése alkotmányellenességét, az Abh. 18. *c*) pontjában kifejtett indokok változatlan fenntartása mellett (ABH 1993, 132.). Ugyanakkor ismételten tartózkodott az alkotmányellenes rendelkezés azonnali megsemmisítésétől, és eljárását az Abh1. 18. *d*) pontjában foglaltak megisméltése mellett felfüggesztette (ABH 1993, 133.). Az Alkotmánybíróság egyben felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 1996. szeptember 30-ig tegyen eleget, oly módon, hogy a Kpt. 24. § (4) bekezdésének alkotmányellenessége 1995. január 1-jei hatállyal megszűnjön (ABK. 1996. április, 115.).

3. Az Országgyűlés 1996. október 22-i ülésnapján fogadta el a Magyar Köztársaság 1996. évi költségvetéséről szóló 1995. évi CXXI. törvény módosításáról szóló 1996. évi LXXVIII. törvényt (a továbbiakban: Ktv.) (Magyar Közlöny 1996/94. szám, 1996. november 5.). A Ktv. 36. §-a a Tat. kiegészítéséről rendelkezik. Az új, 14/C. § szövege megegyezik a korábbi, 14/B. § szövegével melyet az Alkotmánybíróság az Abv.-ben az alkotmányellenes helyzet megszüntetéseként értékelt, azzal a módosítással, hogy nem szab határidőt az adókedvezmény lehetőségére [(2) bekezdés].

4. A Ktv. e rendelkezése lehetőséget teremt arra, hogy a jogosultak az 1995. január 1-je utáni időszakra vonatkozóan is élhessenek adókedvezménnyel. A Tat. 14/C. § (2) bekezdése továbbá azt sem zárja ki, hogy az a Kpt. 24. § (4) bekezdésének alkotmányellenességét a kárpótlási folyamat teljes időtartama alatt orvosolja. Az Alkotmánybíróság ezek alapján megállapította, hogy az Országgyűlés az Abh1.-re is tekintettel eleget tett az Abh2.-ben előírt kötelezettségének, s megszüntette az alkotmányellenes helyzetet, így a Kpt. 24. § (4) bekezdésének megsemmisítése tárgytalanná vált. Az Alkotmánybíróság ezért a megsemmisítés időpontjáról való határozathozatal tárgyában az Abh2.-vel felfüggesztett eljárást megszüntette.

Budapest, 1996. november 25.

*Dr. Sólyom László s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Ádám Antal s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kilényi Géza s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lábady Tamás s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schmidt Péter s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Tersztyánszky Ödön s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Zlinszky János s. k.
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: 1384/B/1995.

Közzétéve a Magyar Közlöny 1996. évi 105. számában.